

Sygn. akt VIII *Pa 184/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Sędziowie:	SSO Teresa Kalinka (spr.) SSR del. Anna Capik-Pater
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 1 kwietnia 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa I. W. (W.)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 27 lipca 2018 r. **sygn. akt** IV P 250/18

uchyla zaskarżony wyrok w całości i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T. G., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Teresa Kalinka (spr.)

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. VIII Pa 184 /18

UZASADNIENIE

Powódka I. W. zwróciła się o zapłatę świadczenia rekompensacyjnego do pozwanej Spółki. Pismem z dnia 23 marca 2018 roku pozwana Spółka odmówiła przyznania rekompensaty wskazując, że śmierć męża powódki nastąpiła w trakcie trwania stosunku pracy. Wyrokiem zaocznym z dnia 11 czerwca 2017 roku uwzględniono żądanie powódki w całości i zasądzono kwotę 1000 złotych tytułem rekompensaty za utratę prawa do bezpłatnego węgla.

Na skutek sprzeciwu pozwanej od wyroku zaocznego Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe i ustalił, że mąż powódki Z. W. przeszedł z przedsiębiorstwa (...) w P. na rentę, na której przebywał w okresie od 14 lipca 2001 roku do 9 grudnia 2003 roku. Powódka otrzymała rentę rodzinną po zmarłym mężu od dnia 1 grudnia 2014 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2018 roku Sąd Rejonowy w T. G. utrzymał w mocy wyrok zaoczny z dnia 11 czerwca 2018 roku i zasądził od pozwanej Spółki (...) S.A. w B. na rzecz powódki I. W. kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd przytoczył treść art. 4 ust. 1, art. 3 ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla

Wskazał, że pod pojęciem osoby uprawnionej zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy rozumie się emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń, a także wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa wyżej.

Przesłankami warunkującymi prawo do otrzymania świadczenia rekompensacyjnego są przejście na emeryturę lub rentę z przedsiębiorstwa górniczego oraz posiadanie prawa do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układu zbiorowego pracy, porozumienia lub innej regulacji obowiązującej w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Pod pojęciem przedsiębiorstwa górniczego rozumieć zaś należy spółkę węglową - jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, która prowadziła w dniu 31 grudnia 2011 r. wydobywanie węgla kamiennego na podstawie koncesji, a także spółkę, w której Skarb Państwa lub spółki węglowe posiadały w dniu 31 grudnia 2011 r. akcje lub udziały, która prowadziła w tym dniu wydobywanie węgla kamiennego na podstawie koncesji.

Odnosząc powyższe uwagi do przypadku powódki Sąd I instancji uznał, że powódka spełnia wymogi ustawowe uprawniające do świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Mąż powódki przeszedł na rentę z przedsiębiorstwa górniczego. Przechodząc na rentę bezpośrednio z przedsiębiorstwa górniczego był uprawniony do pobierania deputatu. Jest rzeczą oczywistą, że w oparciu o układ zbiorowy mąż powódki jako były górnik, przechodząc roku 2001 roku na rentę był uprawniony do deputatu węglowego. Ustawa o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla wymaga, aby osoba uprawniona do świadczenia rekompensacyjnego pobierała świadczenie emerytalne lub rentowe, co mąż powódki niewątpliwie spełniał, a także wymaga, aby osoba taka była uprawniona do bezpłatnego węgla, a nie żeby pobierała bezpłatny węgiel. Mąż powódki był niewątpliwie uprawniony do bezpłatnego węgla. W konsekwencji również i powódka jako osoba uprawniona do renty rodzinnej po mężu jest osobą uprawnioną do uzyskania świadczenia rekompensacyjnego.

Wobec faktu, że w postępowaniu po wniesieniu sprzeciwu od wyroku zaocznego w całości potwierdziła się zasadność uprzedniego rozstrzygnięcia należało wyrok zaoczny w całości utrzymać w mocy na podstawie art. 347 kpc.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd odstąpił od obciążania pozwanej Spółki kosztami sądowymi.

Na podstawie art. 98 kpc zasądzono od pozwanej Spółki na rzecz powódki kwotę 1350 zł (stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Pozwana zaskarżyła wyrok w całości zarzucając:

- naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej, zamiast swobodnej oceny dowodów, w szczególności

polegających na przyjęciu, że powódka udowodniła, iż zmarły mąż jako rencista posiadał prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy, pomimo iż okoliczność ta nie wynikała z jakiegokolwiek dowodu przeprowadzonego w sprawie, a jedynie z gołosłownych twierdzeń powódki,

- naruszenie prawa materialnego a to art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz. U 2017 poz. 1971) poprzez uznanie powoda za osobę uprawnioną do rekompensaty w rozumieniu tego przepisu, w sytuacji, w której powódka nie udowodniła, że zmarły mąż powódki posiadał jako rencista prawo do bezpłatnego węgla z przedsiębiorstwa górniczego w rozumieniu ustawy, a więc powódka nie wykazała, iż jest osobą uprawnioną w rozumieniu powołanego przepisu.

Pozwana wniosła o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych. Domagała się również zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej obowiązku zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych;

- o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji pozwana wskazała, że Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził żadnych dowodów z urzędu, a powódka nie zgłosiła jakichkolwiek wniosków dowodowych na okoliczność, iż mąż powódki jako rencista faktycznie posiadał prawo do bezpłatnego węgla.

Powódka wniosła o oddalenie apelację i zasądzenie od pozwanej na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie przed sądem drugiej instancji według norm przepisanych. Zdaniem powódki, Sąd pierwszej instancji nie naruszył przepisów postępowania, a to art. 233 k.p.c. ani przepisów prawa materialnego to jest art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. Wskazała, że mąż powódki przyszedł na rentę z przedsiębiorstwa górniczego i posiadał uprawnienie do pobierania deputatu. Jest rzeczą oczywistą, że w oparciu o układ zbiorowy mąż powódki jako były górnik przechodzący u w roku 2001 na rentę był uprawniony do deputatu węglowego.

Sądu drugiej instancji zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie i zaskarżony wyrok należało uchylić, albowiem Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

I. W. dochodzi rekompensaty za utracone prawo do bezpłatnego węgla na podstawie ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla. W sprawie bezsporne było, że I. W. jest wdową posiadającą ustalone prawo do renty rodzinnej od 1 grudnia 2014 roku, po osobie która była pracownikiem Zakładu (...) Jej mąż Z. W. pobierał w okresie od 14 lipca 2001 roku do 9 grudnia 2003 roku rentę z tytułu niezdolności do pracy Powódka nie otrzymuje deputatu węglowego z ZUS jako osoba uprawniona do renty rodzinnej.

Pierwotną przyczyną odmowy prawa do rekompensaty było nieprawidłowe ustalenie, że śmierć Z. W. nastąpiła w czasie, kiedy był pracownikiem, a nie rencistą. Błąd ten został dostrzeżony przez pozwaną w sprzeciwie od wyroku zaocznego i wówczas pozwana postawiła zarzut, że powódka nie udowodniła, iż mąż posiadał prawo do deputatu węglowego jako rencista, ponieważ prawo do przysługiwało jedynie tym emerytom (rencistom), którzy złożyli stosowny wniosek.

Spór więc dotyczył przesłanek z art. 2 ust. 1 lit. a, a w tym zakresie Sąd I instancji nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego. Słusznie pozwana zarzuca, że Sąd I instancji dowolnie przyjął, iż powódka spełniła przesłanki do przyznania świadczenia rekompensacyjnego.

Zgodnie z art. 2 w ust. 1 lit. b ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla osobą uprawnioną jest wdowa mająca ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w literze a tego przepisu, to jest: po renciście:

- mającym ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierającym to świadczenie, (okoliczność bezsporna)

- uprawnionym w trakcie pobierania świadczenia z tytułu renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień, lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, a które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy na skutek porozumienia, dokonanych wypowiedzeń. W tej części brak jest jakiegokolwiek materiału dowodowego.

Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego celem wyjaśnienia przesłanek wymienionych w art. 2 ust. 1 litera a ustawy. Nie było kwestionowane, że zakład pracy, z którego małż powódki przeszedł na rentę jest „przedsiębiorstwem wypłacającym „ w rozumieniu art. 2 ust. 3 ustawy .

Nie jest oczywiste, jak twierdzi powódka, że każda osoba przychodząca Zakładu (...) na rentę w roku 2001 była uprawniona do deputatu węglowego.

Sąd Odwoławczy nie mógł rozpoznać zasadności żądania powódki ,bowiem :

- nie ustalono jakie przepisy obowiązywały w Zakładzie (...);

- nie wiadomo, czy utraciły one moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 października 2017 roku ,

- w przypadku , gdy moc utraciły, to czy doszło do tego na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Ponownie rozpoznając Sąd I instancji wyjaśni czy i do jakiej grupy górniczej (zjednoczenia, holdingu, spółki, gwarectwa, kompanii) należał Zakład (...) i jakie obowiązywały w nim uregulowania dotyczące prawa do deputatu węglowego w dacie przejścia Z. W. na rentę . Następnie należy ustalić, czy Z. W. był on uprawniony w trakcie pobierania renty do bezpłatnego węgla. Trzeba zwrócić uwagę, że pojęcie „osoba uprawniona” , o której mowa w ustawie z 12 października 2017 roku nie jest tożsame z pojęciem osoby pobierającej deputat węglowy (pozwana twierdzi, że konieczne było złożenie wniosku) .

Z uwagi na brak dokumentów źródłowych nie można ustalić czy i jakie warunki należało spełnić, aby być osobą uprawnioną do deputatu węglowego po rozwiązaniu stosunku pracy z Zakładem (...).

Poprzez zaniechanie analizy uregulowań dotyczących uprawnień osób przechodzących na rentę z Zakładu (...) Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sporu, w związku z tym zaskarżony wyrok uchylono w całości na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. O kosztach orzeczono na podstawie art. 108§2 k.p.c.

(-) SSR del. Anna Capik-Pater (-) SSO Grzegorz Tyrka (-) SSO Teresa Kalinka (spr.)

Sędzia Przewodniczący Sędzia